

Účast ve světové válce
občanů Staré Vsi

Účast ve světové válce

občanů Staré Vsi

Dotazníky pro obecní kroniku

Výňatky pro 2. vydání rodinné kroniky Šámalů

Roku 1939 sestavil

Alois Chmelař

řídící učitel ve Staré Vsi
v letech 1925 - 1937

Z dochovaných materiálů
sestavili a doplnili

Jaroslava Odstrčilová
Otakar Šámal

2018

Účast ve světové válce občanů Staré Vsi

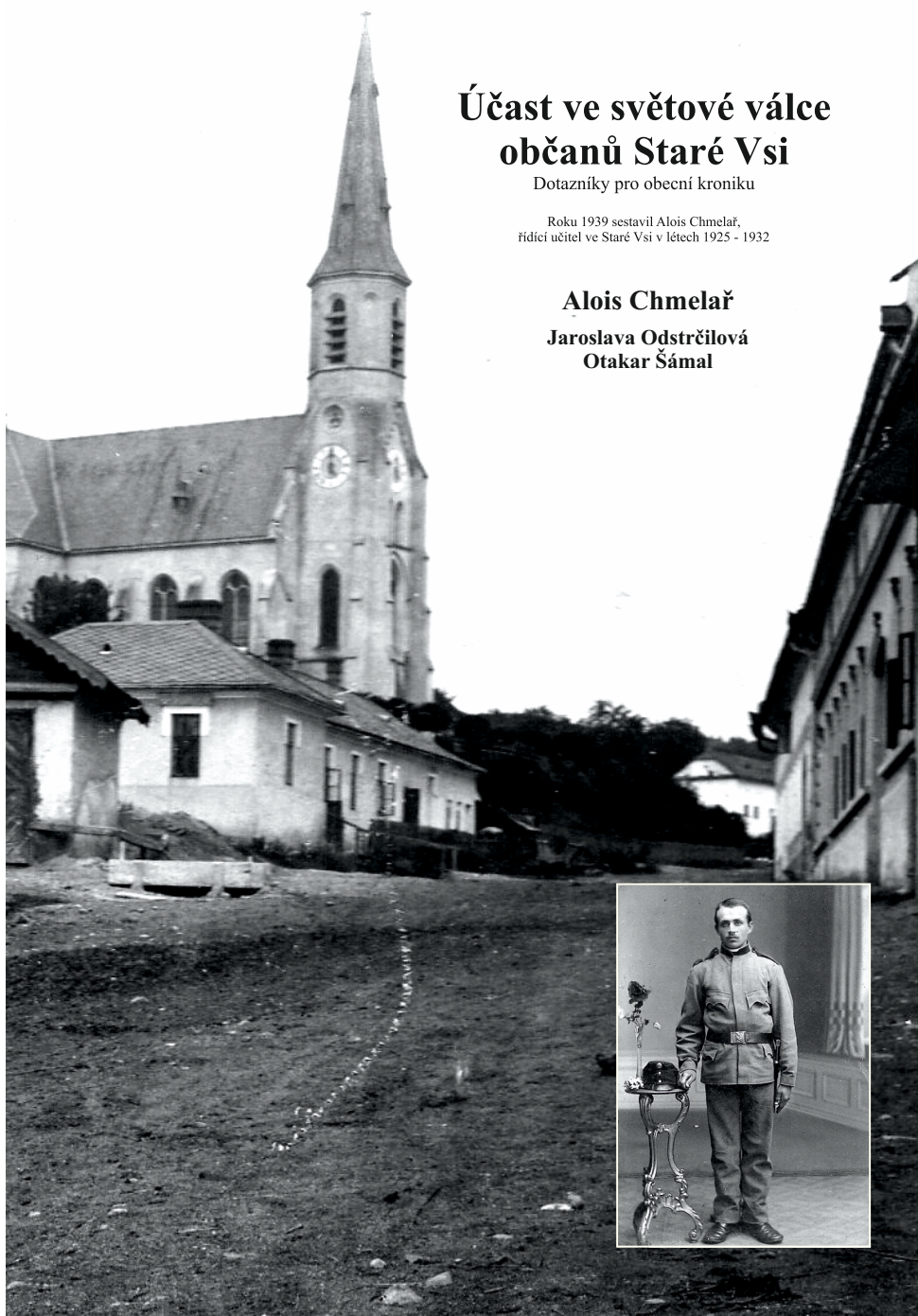
Účast ve světové válce
občanů Staré Vsi

**Účast ve světové válce
občanů Staré Vsi**

Dotazníky pro obecní kroniku

Roku 1939 sestavil Alois Chmelař,
řídící učitel ve Staré Vsi v letech 1925 - 1932

Alois Chmelař
Jaroslava Odstrčilová
Otakar Šámal

Účast ve světové válce občanů Staré Vsi

Fotografie na obálce:

Stará Ves, okolo roku 1900.

Původní pomník padlým v 1. světové válce, autor akademický sochař František Mádle (1892 - 1941).
Zhotovila firma Sochařství Přerov - Polášek a Urban.
Odhaleno 12. července 1925.

Neznámý voják rakousko - uherské armády ze Staré Vsi nebo okolí.
Dle údaje na zadní straně byla fotografie pořízena 6. října 1914 před jeho odjezdem na frontu.

Účast ve světové válce

občanů Staré Vsi

Dotazníky pro obecní kroniku

Alois Chmelař, 1939

Jaroslava Odstrčilová, Otakar Šámal, 2018

Autoři děkují paní Ing. arch. Olze Tausingerové a dalším potomkům Aloise Chmelaře
za laskavé poskytnutí materiálů z rodinného archivu.

Stejně tak děkují dnešním občanům Staré Vsi

za poskytnutí informací o účastnících 1. světové války ze Staré Vsi.

Účast ve světové válce
občanů Staré Vsi

Účast ve světové válce

občanů Staré Vsi

Dotazníky pro obecní kroniku

Výňatky pro 2. vydání rodinné kroniky Šámalů

Roku 1939 sestavil

Alois Chmelař

řídící učitel ve Staré Vsi
v letech 1925 - 1937

Z dochovaných materiálů
sestavili a doplnili

Jaroslava Odstrčilová
Otakar Šámal

2018

Účast ve světové válce občanů Staré Vsi

Na tomto místě chci poděkovat, byť si těchto pár řádků již nemůže přečíst, paní Ing. Jaroslavě Odstrčilové (1946 - 2019) ze Staré Vsi, za její spolupráci na přípravě této publikace a její rodině, která po celá dlouhá léta fašistické a poté komunistické nesvobody od vzniku dotazníků tyto ukřývala před nepřízní tehdejších mocných.

Jen díky nim mohla tato publikace vzniknout.

Otakar Šámal, OŠ3, Blatec, 2022

Účast ve světové válce občanů Staré Vsi

Úvod

Počátkem roku 1939 sestavil Alois Chmelař, bývalý řídící učitel staroveské školy v letech 1925 - 1937, dotazník o účasti ve světové válce a rozdál jej k vyplnění staroveským mužům, kteří se této války zúčastnili. Tehdy se ještě nemluvilo o válce 1. světové, byť ta druhá měla začít 1. září 1939, tedy za pár měsíců. Dotazníky byly rozdány někdy počátkem roku 1939 a sesbírány k vyhodnocení během jarních měsíců roku 1939. Za těmi, kteří se po skončení světové války ze Staré Vsi odstěhovali, poslal tyto dotazníky prostřednictvím jejich bývalé obce její tehdejší radní, pan Augustin Číhal. Státní správa fungovala bezchybně: dotazník byl promptně doručen, následně dotyčným vyplněn a zaslán zpět do Staré Vsi.

Většina vojáků ze Staré Vsi narukovala mezi roky 1914 - 1917 do Olomouce k 54. pěšímu pluku, nemálo jich však bylo příslušno k plukům jiným. Velká část vojáků skončila v zajetí, někteří z nich se později stali legionáři. Některé dotazníky jsou vyplněny velmi podrobně včetně přílohy, ve které autor popisuje své zážitky z válečných let. Jiné jsou naopak velmi stručné, často vyplněné jinou osobou, neboť dotyčný mezitím zemřel či se odstěhoval neznámo kam.

Je těžké říci, kolik rozdál bývalý pan řídící Chmelař dotazníků. Tyto byly sice ručně vpravo nahoře očíslovány, zda však existoval jmenný seznam dotazovaných s odpovídajícími čísly dotazníku, není známo. Posledním číslem dotazníku, které je k dispozici, je číslo 181. V této dostupné číselné řadě však 58 dotazníků chybí, mezi nimi například dotazník pana Josefa Čady, nar. 1895, dotazníky tří ze čtyř bratrů Bartíků či všech šesti bratrů Šámalů, synů Bedřicha Šámala, nadučitele ve Staré Vsi v letech 1882 - 1916. Kde se tyto chybějící dotazníky nacházejí dnes, v roce 2018, bohužel není autorům známo. Naposled byly citovány v knize, vydané v roce 2011 u příležitosti 750. výročí založení Staré Vsi. Snad se tedy alespoň některé ještě někdy podaří dohledat. Za originálními dochovanými Chmelařovými dotazníky proto uvádíme výňatky z rodinné kroniky Šámalů, ve které jsou válečné osudy Josefa Čady a bratrů Šámalů popsány. Podobně zde naleznete údaje o bratrech Bartíkových a dalších staroveských občanech (netýká se tohoto zkráceného výňatku).

Prvotní myšlenka pana řídícího Chmelaře na sestavení těchto dotazníků musela vzniknout nejpozději v roce 1938 a jak již bylo uvedeno výše, byla zrealizována na jaře 1939. Ještě v roce 1939, tedy už za německé okupace, byla údajně z dotazníků sestavena publikace, snad za účasti obce. Možná je tato publikace součástí tehdejší obecní kroniky - soudě podle záhlaví v Dotazníku. Není známo, zda je dnes, v roce 2018, ještě někde dostupná.

Účast ve světové válce občanů Staré Vsi

Každopádně realizace takovéto publikace musela být tehdy velice riskantním podnikem. Československá republika byla od 15. března 1939 okupována Německem a jakékoliv připomínání naší vojenské historie, zvláště pak legionářů, nebylo protektorátními úřady nijak kladně přijímáno. Například Alois Chmelař byl kvůli své legionářské minulosti v roce 1941 předčasně penzionován. Paradoxně, stejná zášť, a opět vůči legionářům (stejně jako vůči hrdinům západní, ale i východní fronty), panovala i po roce 1948. Důvod byl prostý - legionáři se význačnou měrou zasloužili o vznik samostatného Československa, s jehož demokratickými principy se nemohli ztotožnit ani nacisté, ani později komunisté. Je tedy s podivem, že Chmelařovy dokumenty přečkaly nepřízeň doby a mohou být dnes zveřejněny, byť v neúplné podobě.

Bohužel, kvalita předtisků dotazníků byla jak co do použitého papíru, tak i možností tehdejších tiskových strojů, poměrně nízká. Podobně tomu bylo i při jejich vyplňování. Respondentům bylo sice doporučeno vyplnění dotazníku inkoustem, ne všichni tak ale učinili a pokud ano, každý měl jiné pero a také jinak tímto perem vládl. Proto dnes předkládáme skeny těchto dotazníků v různé kvalitě. Na jejich historické hodnotě to však ani v nejmenším neubírá.

Při příležitosti tohoto zveřejnění dotazníků si dovoluujeme požádat všechny, kteří mohou poskytnout jakékoliv doplňující informace o kterémkoliv vojáku ze světové války, který pocházel ze Staré Vsi, o jejich sdělení například prostřednictvím kontaktů, uvedených v tiráži nebo na webových stránkách www.samalovi.cz.

K vydání této publikace mají její autoři svůj osobní vztah. Jaroslava Odstrčilová pochází ze Staré Vsi, je zdejší kronikářkou a zájemkyní o historii. Otakar Šámal je pravnukem Bedřicha Šámala, řídícího učitele ve Staré Vsi v letech 1883 - 1916.

Poznámka: Oproti originální publikaci z roku 2018 jsou některé texty a data redakčně upraveny, vždy však za účelem jejich lepšího sdělení čtenáři.

Účast ve světové válce občanů Staré Vsi

Alois Chmelař

23. 9. 1890 Beňov - 22. 8. 1971 Přerov

Na následujících dvou stránkách naleznete přepis výňatku z vlastní rukou psaného životopisu Aloise Chmelaře, týkající se jeho účasti v 1. světové válce. Originál není datován a je uložen ve Státním okresním archivu v Přerově - Henčlově. Elektronická kopie je součástí této rodinné kroniky.

“Začátek světové války zastihl mne na prázdninách u rodičů v Beňově, kde jsem pilně pomáhal na poli. Odešel jsem na vojnu 2. srpna 1914.

Na počátku války jsem se “ulejval” jako záložník v nádražní vojenské kuchyni v Přerově, kde jsem měl možnost sledovati projíždějící vojenské transporty na ruskou frontu a vracející se ubohé raněné a těžce nemocné z fronty.

V lednu jsem vážně onemocněl a začal jsem kašlat krev. Poslali mne do přerovské nemocnice a po částečném uzdravení v polovici května mne povolali k záložnímu pluku do Olomouce. 1. června 1915 odjížděl jsem již na frontu. Proklínal jsem válku a přemýšlel jsem o možnosti zajetí. To se mi také podařilo. Po krátkém pobytu na frontě jsem byl zajat 13. června u Tlumače v Haliči (toho dne bylo zajato přes 3000 příslušníků 54. pěšího regimentu, ve kterém Alois Chmelař sloužil, stejně jako mnoho dalších mužů ze Staré Vsi - pozn. autorů). Odvezli nás do Tarnopole a odtamtud nás poslali na Ukrajinu asi 30 km za frontu kopat zákopy.

Časté dunění děl v zázemí nám připomínalo, že válka pokračuje dál. Pobyt na zákopech byl trudný. Byli jsme špatně oblečeni, strava byla jednoduchá. Ráno čaj, v poledne polévka se třemi, čtyřmi kousíčky masa, prosná kaše, večer čaj. Polévku a prosnou kaši jsme jedli ze společné mísy “baby”, vždy 10 osob. Chléb byl černý, často nechutný a mnohdy ani toho nenadbývalo. Často jsme při přesunu na jiné místo trpěli i hladem. Toulali jsme se poblíž fronty po celých 13 měsíců. Tam jsme se dozvěděli o formování Čsl. brigády v Kijevě.

Utvořili jsme tajně kroužek stejně smýšlejících a rozhodli jsme se vstoupit do řad čsl. dobrovolců. Přihlásilo se nás zpočátku jen 13. Velká většina však byla proti nám, považovali nás za zrádce zpuchřelé říše Rakousko - uherské a

Alois Chmelař, 1934
Fotografie z rodinného archivu
jeho dědiců

Účast ve světové válce občanů Staré Vsi

vyhrožovali nám udáním po návratu domů. Věděli jsme, že se do Rakouska již vrátit nemůžeme a těšili jsme se pevnou vírou, že se Rakousko po válce rozpadne (Alois Chmelař vstoupil dle Vojenského ústředního archivu do Československých legií dne 6. 5. 1916 v obci Kobilčín (Kobolchyn, Sokyriany Raion, Černovická oblast, Ukrajina) - pozn. autorů). Po krátké době poslali nás do koncentračního zajateckého tábora v Dárnici (dnes součást Kyjeva - pozn. autorů) a odtud k záložnímu pluku Čsl. brigády do Kijeva. Bydleli jsme v kijevské universitě. Krátký pobyt v Kijevě byl pro nás všechny osvěžující po útrapách v zajetí. Byli jsme opět svobodnými občany a hrdými na to, že budeme bojovat po boku ruských vojáků za osvobození své vlasti.

Po krátkém výcviku v Kijevě jsem byl přidělen k 7. rotě 2. pluku Jiřího z Poděbrad a za velkého nadšení kijevských občanů odjížděla naše rota na frontu, kde jsme se uplatnili jako rozvědky finské divise. Teprve po roce byly všechny rotý staženy do zázemí. Byla to bojová brigáda, sestávající ze 3 pluků. Obsadili jsme s 1. a 3. plukem bojový úsek fronty u Zborova. Podařilo se nám protrhnouti rakouskou frontu na místě, které považoval nepřítel za nedobytné. Po několika dnech však byli jsme nuceni ustoupiti za značných ztrát proti silné přesile nepřítel.

Poznámka autorů - historie pluku je popsána v knize "Kronika 2. československého pěšího pluku Jiřího z Poděbrad 1916 - 1920, péčí Památníku odboje, nákladem pluku, 1926, 230 číslovaných stran". Mnoho dalších údajů lze nalézt na internetu.

Účast ve světové válce občanů Staré Vsi

Po bitvě u Zborova jsem byl poslán do důstojnické školy do Bobrujska. Po ukončení školy vrátil jsem se ku svému pluku jako důstojnický čekatel (dle Vojenského ústředního archivu ke konci války dosáhl Alois Chmelař hodnosti nadporučíka - pozn. autorů). V té době byla už formována druhá divize. Na příkaz prof. Masaryka měli jsme po rozpadu ruské fronty odejti do Francie. Odevzdali jsme zbraně a ponechali jsme si jen mizivou část na svou obranu.

Po vyprovokování incidentu v Čeljabinsku (viz např. Wikipedie - pozn. autorů) dostali jsme se do konfliktu s bolševickou armádou. Naše pluky posunovaly se již pomalu na východ a byly roztroušeny po celé sibiřské magistrále od Volhy až k Vladivostoku. Po krutých bojích ovládli jsme celou magistrálu. Škoda, že naše střetnutí neskončilo vyjednáváním. Bylo to zbytečné prolévání krve bratrských národů. Věřím, že dějiny jsou spravedlivé a ty v budoucnosti vše náležitě osvětlí.

Účastnil jsem se s rotou všech bojů, bylo jich třiadvacet (snad jde o správné číslo; kopie je v tomto místě špatně čitelná - pozn. autorů). V jednom z nich jsem byl raněn do nohy, v jiném vybuchl granát v bezprostřední blízkosti a způsobil protržení bubínku levého ucha, jinak jsem vyvázl ze všech bojů bez pohromy. Nejhůře bylo u Kazaně, kde nám hrozila zkáza. Ale šťastně jsme vyvázli, ovšem že se značnými ztrátami na raněných a mrtvých.

Po celý rok 1919 chránili jsme sibiřskou magistrálu. Tehdy mne potrápila zle malárie. Nakonec se splnila naše neuhasitelná touha po domově. Bylo umluveno s bolševickou vládou, že můžeme z Vladivostoku odejti po lodích domů.

28. února 1920 vyplula naše rota na lodi Sheridan na širé moře (18. transport, velitel pplk. Žák, složení - štáb I. čs. Husitské střelecké divize, 2. rota 2. pluku, celkem 1949 osob - pozn. autorů). Ve Vladivostoku ještě mrzlo a po dvou dnech jízdy v Japonsku už bylo příjemné jaro. A když jsme přistáli u Formosy (Taiwan), oblékali jsme si lehký tropický oblek. A toto vedro

Alois Chmelař
v uniformě poručíka
ruského legionáře, okolo r. 1925
Hodnost označují tři lomené proužky
na levém rukávu,
dva vodorovné proužky dole
označují počet zranění
Fotografie z rodinného archivu

Účast ve světové válce občanů Staré Vsi

potrvalo až do Suez, jen noci nás konejšily příjemným chládkem. V Singapuru jsme si prohlédli rozsáhlé muzeum a vystoupili jsme na kratičkou chvíli na Ceylonu v Colombu a Adenu. V Rudém moři jsme prožili prudkou bouři a projeli jsme Suezským průplavem do Port Saidu. Odtud plula naše loď Středozezním mořem do Terstu. Po celou cestu po moři jsme uviděli klidnou hladinu až v moři Jaderském. Na hladině se objevilo nesčetné množství medus, okolní břehy moře se ve vodě zrcadlily.

Před námi se v dále objevily bílé velehory Alpy. I jízda horským krajem byla velmi zajímavá. Probouzelo se tam jaro k novému životu. Bylo to po 20. dubnu 1920. Plavba po moři byla mi odměnou za všechny svízele a trampoty, které jsem za války prožil (ne všechny vzpomínky legionářů na jiných lodích líčí cestu po moři takto idylicky - pozn. autorů).

Konečně po dlouhém strastiplném putování světem vrátil jsem se do vlasti. Dojeli jsme přes Prahu do Litoměřic, kde měl umístění náš pluk. Ale to ještě nebylo to rodné hnízdo. Teprve za několik dnů dostal jsem dovolenou na 10 dnů a 29. dubna 1920 ocitl jsem se v Beňově v náručí svých rodičů, bratra a sestry. Proč bych zapíral, že jsem radostí plakal, když jsem se po 5 letech vrátil opět domů.

Dne 26. července 1920 jsem byl demobilizován (dle databáze Vojenského ústředního archivu 24. července 1920 - pozn. autorů). Vrátil jsem se na poslední působiště do Mořic a po roce na vlastní žádost byl jsem ustanoven definitivně v Horní Moštěnici. Tam jsem působil 2 roky na obecné škole a 2 roky na škole měšťanské.

1. září 1925 byl jsem ustanoven řídícím učitelem ve Staré Vsi u Přerova, kde jsem prožil neklidnější chvíle svého života. Působil jsem tam na trojtřídní škole 12 let a 31. srpna 1937 byl jsem přeložen jako učitel do Přerova. Od 1. července 1941 jsem byl dán na odpočinek jako legionář.”

Účast ve světové válce občanů Staré Vsi

Padlí a nezvěstní ve světové válce - domovská obec Stará Ves

Padlí vojáci

Šámal Ladislav	1888 - 1914	dotazník chybí - viz však dále
Glozyga František	1896 - 1915	dotazník chybí
Machula Rudolf	1896 - 1916	
Klimecký Antonín	1883 - 1915	dotazník chybí
Slaměník Arnošt	1878 - 1915	
Možíš Vilém	1881 - 1915	
Vrána Jan	1883 - 1916	
Klimecký Arnošt	1887 - 1915	dotazník chybí
Bednařík Rudolf	1884 - 1916	dotazník chybí
Šiška František	1896 - 1917	
Šiška Vincenc	1868 - 1917	dotazník chybí
Kozák František	1878 - 1917	
Zanáška Bohumil Dr.	1888 - 1918	dotazník chybí
Pavlíček Augustin	1898 - 1918	dotazník chybí
Hrubý Antonín	1900 - 1918	
Vajdák Josef	1893 - 1918	
Štáva František	1889 - 1918	

Nezvěstní vojáci

Holík František	1886 - 1914	dotazník chybí
Čada Antonín	1883 - 1916	
Šámal František	1895 - 1916	dotazník chybí
Petřík Josef	1883 - 1916	
Koplík František	1879 - 1916	dotazník chybí
Mišun Josef	1885 - 1914	
Bednařík Josef	1872 - 1917	
Matyáš Antonín	1874 - 1917	

Údaje jsou přepsány z pomníku Obětem 1. a 2. světové války ve Staré Vsi

Padlí rodáci ze Staré Vsi, neuvedení na pomníku

Schmitt Gustav	1893 - 1915	domovská obec Bělotín
Zemánek Augustin	1887 - 1915	domovská obec Dobručice

Zdroj: Vojenský ústřední archiv, Praha, 2017, <http://vuapraha.cz>

Účast ve světové válce občanů Staré Vsi

Poznámky k nezvěstným vojákům

Holík František	Údaje neznámy
Čada Antonín	Zemřel 11. 6. 1916 nebo 7. 6. 1916 Čerkasy, Rusko. Zde je i pohřben. Zdroj: http://vuapraha.cz Prohlášen za mrtvého v r. 1927. Zdroj: Matrika N, sig. Př XV 9 Stará Ves
Šámal František	Údaje neznámy - viz však dále
Petřík Josef	Padl 4. 6. 1916 a je pohřben v obci Okna (Vikna), Bukovina, dnešní Ukrajina. Zdroj: Chmelařovy dotazníky Dne 1. 3. 1919 prohlášen za mrtvého. Zdroj: http://vuapraha.cz
Koplík František	Dne 1. 3. 1919 prohlášen za mrtvého. Zdroj: http://vuapraha.cz
Mišun Josef	Na pomníku uveden rok ztráty 1914, Chmelařovy dotazníky uvádějí 1915. Dotazník však není podepsán. Dne 1. 3. 1919 prohlášen za mrtvého. Zdroj: http://vuapraha.cz
Bednářík Josef	Údajně zemřel v zajetí v roce 1917 v Rusku. Zdroj: Chmelařovy dotazníky Dne 1. 3. 1919 prohlášen za mrtvého. Zdroj: http://vuapraha.cz
Matyáš Antonín	Údajně zemřel v zajetí v roce 1916 v Rumunsku ve městě Sipote Zdroj: Chmelařovy dotazníky Dne 10. 4. 1917 prohlášen za mrtvého. Zdroj: http://vuapraha.cz

Účast ve světové válce občanů Staré Vsi

Legionáři, narození nebo mající domovské právo ve Staré Vsi

	datum narození	místo narození	domovská obec	hodnost, dosažená v legiích
Bartík František	9.3.1895	Stará Ves	Stará Ves	četař
Běhálek Ludvík	18.8.1890	Stará Ves	Stará Ves	svobodník
Čada Josef	10.9.1885	Stará Ves	Stará Ves	svobodník
Koplík František	7.3.1900	Stará Ves	Stará Ves	vojín
Herman Josef	20.4.1890	Záhorovice	Stará Ves	střelmistr
Mlčák František	27.2.1887	Roštění	Stará Ves	vojín
Mlčoch Jan	23.9.1884	Stará Ves	Stará Ves	šikovatel
Ondruška Florian	29.5.1885	Stará Ves	Stará Ves, Postoupky	vojín
Skalický Antonín (Servus Antoine)	10.4.1894	Stará Ves	Stará Ves	četař
Skoupil Josef	27.5.1876	Stará Ves	Stará Ves	vojín
Šámal Oldřich	9.10.1893	Stará Ves	Praha	svobodník
Štěpaník Otakar	6.5.1888	Stará Ves	Stará Ves	podporučík
Tomeček Josef	2.3.1888	Stará Ves	neznámá	neznámá
Uherek Josef	11.4.1899	Dobřčice	Stará Ves	vojín
Vajdík Richard	19.10.1896	Stará Ves	Stará Ves	šikovatel
Vlach Augustín	28.8.1881	Stará Ves	Detroit, USA	vojín
Zaoral Josef	29.3.1895	Stará Ves	Stará Ves	neznámá

Zdroj: Vojenský ústřední archiv, Praha, 2017

Účast ve světové válce občanů Staré Vsi

Poznámky:

- Servus Antonín, nar. 10. 4. 1894 ve Staré Vsi, změnil příjmení na Skalický dne 10. 4. 1924 - viz matrika narozených ve Staré Vsi.
- v některých materiálech jsou mezi legionáři uváděni také starovesští občané Uherek Metoděj a Kozák Antonín.

Uherek Metoděj, nar. 4. 7. 1891 ve Staré Vsi prokazatelně dle údajů Vojenského historického archivu nebyl legionářem, nýbrž příslušníkem československé domobrany v Itálii. Sám Metoděj Uherek toto potvrzuje v Chmelařově dotazníku, kde uvádí, že v roce 1918 vstoupil do domobraneckého praporu č. 9 v Itálii.

Československé domobranecké prapory v Itálii se začaly formovat z rakousko - uherských zajatců až po vzniku Československé republiky. Dne 1. listopadu 1918 zprostil (vyvázal) císař Karel I. vojáky z přísahy a souhlasil s jejich vstupem do národních armád.

Výcvik těchto jednotek a posléze jejich návrat z Itálie do vlasti skončil až v lednu 1920.

Některé z domobraneckých praporů se ještě stačily zapojit do tehdejších bojů na Slovensku.

Kozák Antonín, nar. 21. 1. 1898 ve Staré Vsi ve svém dotazníku uvádí, že 15. 12. 1918 vstoupil do 35. pluku čs. legií v Itálii (35. ppl. čs. legií Foligno založen 13. 9. 1918 v Itálii), nicméně Vojenský ústřední archiv jej (v roce 2017) jako legionáře neeviduje.

Skutečnost bude možné zjistit dalším studiem dostupných pramenů, což přesahuje rámec této publikace.

Účast ve světové válce občanů Staré Vsi

Chmelařovy dotazníky

Z dostupných materiálů lze usoudit, že dotazníků bylo vydáno nejméně 181, k dispozici jich autoři této publikace měli 123. Kde se v roce 2018 nachází (patrně) 58 chybějících dotazníků a kolik z nich je možné ještě dohledat, nelze dnes být jen odhadnout.

Kopie dostupných dotazníků jsou seřazeny podle abecedy. Příjmení jsou přepsána v přesném znění tak, jak jsou uvedena na dotaznících. Vpravo nahore jsou dotazníky očíslovány; číslování vznikalo nejspíše náhodně při jejich vydávání respondentům, proto v této publikaci není použito. V některých dotaznících je u špatně čitelného textu autory uveden správný text.

Některé dotazníky byly evidentně vyplněny třetí osobou bez přítomnosti respondenta a jsou nepodepsány. Respondent v tomto případě patrně nebyl k dosažení a tak Alois Chmelař (či někdo jiný) alespoň vyplnil dotazník tehdy všeobecně známými a dostupnými údaji. Proto také některé údaje v níže uvedeném seznamu chybí, jiné se dnes mohou ukázat jako nepřesné.

Zájemce o další informace o účasti staroveských občanů v 1. světové válce odkazujeme na Vojenský ústřední archiv v Praze nebo na Kriegsarchiv ve Vídni.

Mezi Chmelařovými materiály byly původně také dotazníky šesti synů Bedřicha Šámala, řídicího učitele staroveské školy v létech 1883 - 1916. Existence těchto dotazníků je zmíněna v publikaci Davida Papajíka Dějiny obce Stará Ves, 2011, strana 63 - 64. Kde se tyto dotazníky nalézají dnes, v roce 2018, není autorům známo. Proto za kopii dnes dostupných dotazníků uvádíme výňatky z kroniky rodiny Šámalů o účasti bratrů Šámalů, Josefa Čady, podobně pak údaje o bratrech Bartíkových a dalších účastnících 1. světové války ze Staré Vsi (není přímou součástí kroniky).

Na následující straně je ukázka konkrétního vzhledu Chmelařova dotazníku. Všechny dostupné dotazníky jsou pak součástí publikace Účast ve světové válce občanů Staré Vsi, která je v tištěné verzi dostupná v mém archivu a také v držení některých občanů Staré Vsi a v elektronické verzi je součástí druhého vydání kroniky.

Držitele elektronické verze však prosím o další nešíření (poskytování elektronických kopií třetím osobám). Publikace stála autory příliš mnoho času a energie na to, aby cizí žadatel získal během okamžiku nezasloužené veškerá data. Případnému žadateli však nic nebrání v ručním opisu výňatku z publikace a při jejich zveřejnění postupovat dle autorského zákona.

Účast ve světové válce občanů Staré Vsi

82.

Účast ve světové válce.

Dotazník pro občany ^{královské} ~~kralovské~~
/Vyplňte pečlivě a čitelně inkoustem./

Stará Ves. Číslo domu /za války/:

Jméno: *František Bartík*, nar. dne. *9. března*, roku *1895*
ve *Staré Vsi*, odveden v roce *1915*,
aktivně sloužil před válkou od.....do.....pl.č.
v

Nastoupil vojenskou službu za války dne *15. března*, roku *1915*
v *Olomouci* k *pl.č. 54* a byl poslán na /ruské, ital. / *ruské*
bojiště, kde se účastnil bojů *Tarnopol*

Byl zajat dne *7. srpna* roku *1915* na /rus.-ital. / *ruském*
bojišti u *Tarnopole*

Byl poslán do tábora v *Damě* a *Malogorsk* a potom.....

Vstoupil do legie dne *15. 7.* roku *1917* v *Bobrujsku* v *Rusku*
a účastnil se bojů u *Vouzier*, *Teterova*, v *Elbasnu* (v *srpnu*) v *Francii*

Sloužil u *pluku č. 21 francouzské* a vrátil se v hodnosti *četní*

Byl raněn dne..... roku..... na /ital-rusk. /
bojišti, dne..... u..... /lehce-těžce

kem ? /....., léčil se v

Padl dne..... roku..... na /ital. rusk. /

bojišti. Vrátil se domů dne *12. srpna* roku *1919* /zdráv - nemocen/
1920

Zemřel doma dne..... roku.....

Bartík František

podpis toho, kdo dotazník vyplnil.

Seznamem dostupných dotazníků v roce 2018 na vedlejší dvojstraně končí ukázky z publikace Účast ve světové válce občanů Staré Vsi. Výtisky publikace jsou v archivu OŠ3, Obecního úřadu ve Staré Vsi a některých občanů Staré Vsi.

Účast ve světové válce občanů Staré Vsi

Seznam dostupných dotazníků v roce 2018

	rok narození	místo narození		rok narození	místo narození
Bartík František	1895	Stará Ves	Kadlčík František	1888	Hradčovice
Bartík Josef	1868	Stará Ves	Klímecký Florián	1890	Stará Ves
Bednářík Adolf	1884	Stará Ves	Klímek Antonín	1885	
Bednářík Adolf	1893	Stará Ves	Koplík František	1894	Stará Ves
Bednářík Alois	1892	Stará Ves	Koplík František	1900	Stará Ves
Bednářík Antonín	1882	Stará Ves	Koplík Josef	1883	Němčice
Bednářík František	1885	Přestavlky	Kozák Antonín	1898	Stará Ves
Bednářík František	1899	Stará Ves	Kozák Florian	1890	Horní Moštěnice
Bednářík Jan	1882	Kašava			
Bednářík Josef	1872	Stará Ves	Kozák František	snad 1878	
Běhálek Josef	1900	Stará Ves	Kresníčec František	1895	Březolupy
Běhálek Ludvík	1890	Stará Ves	Křen Karel	1885	Březolupy
Bolf Valentin	1875	Rožnov p. Radh.	Machula Augustin	1892	Stará Ves
Březina Antonín	1897	Stará Ves	Machula František	1893	Stará Ves
Bulgert Valentin	1886	Stará Ves	Machula Jan	1869	Stará Ves
			Machula Josef	1888	Stará Ves
Čada Antonín	1883	Stará Ves	Machula Rudolf	1895	Stará Ves
Čada František	1875	Stará Ves	Malík Josef		
Čala František	1882	Všemina	Matyáš Antonín	1876	Stará Ves
Černý Jan	1876	Koulovice	Matyáš Alois	1879	Stará Ves
Číhal Augustin	1891	Stará Ves	Matyáš Ferdinand	1880	Stará Ves
			Mišun Josef	1885	Zděchov
Dittrich Josef	1868	Stará Ves	Mlčák František	1887	Roštění
Dohnal Augustin	1869	Stará Ves	Mlčoch Bohumil	1890	Stará Ves
			Mlčoch Jan	1884	Stará Ves
Halter Josef	1885	Vilémov v Čechách	Mlčoch Josef	1892	Stará Ves
			Motáň František	1870	Dobříčice
Holík Josef	1892	Mysločovice	Možiš Vilém	1881	Stará Ves
			Nenutil Jindřich		
Hradil Josef			Novosád Jan	1874	Pozděchov
Hradílek František	1883	Domažlice	Ondruška Florián	1885	Stará Ves
			Ondruška František	1888	Stará Ves
Hradílek František	1893	Stará Ves	Ondruška František	1898	Stará Ves
Hradílek Karel	1869	Stará Ves	Ostrčilík Tomáš		
Hrbás Josef	1877	Stará Ves			
Hrbas Josef	1891	Stará Ves	Panic František	1895	Stará Ves
Hrubý Antonín	1900	Dobříčice	Papežík Josef	1899	Stará Ves
Hrubý Josef	1873	Krakov	Papežík Vilém	1890	Stará Ves
			Pavlík František	1886	Stará Ves
Chmelař František	1878	Beňov	Pěcha František	1867	Stará Ves
			Petřík Josef	1883	Přestavlky
Janál František	1880	Dobrotice	Piska František	1873	Karlovice
Janalík František	1865		Piska Josef	1870	Karlovice
Janoch Josef	1885		Piska Vilém	1895	Stará Ves
Jánek Augustin	1889	Stará Ves	Polách Rudolf	1895	Stará Ves
Janoš Antonín	1869	Stará Ves	Popela Augustin	1871	Stará Ves
Janoš Jan	1883	Stará Ves			

Účast ve světové válce občanů Staré Vsi

rok narození	místo narození	Účastníci 1. světové války, uvedení v této publikaci, jejichž dotazníky se nedochovaly:	rok narození	místo narození	
Pospíšil František	1898	Stará Ves			
Pospíšil František	1898	Stará Ves			
Pospíšil Jan	1870				
Procházka Augustin	1883	Stará Ves			
Procházka Jan	1888	Stará Ves	Bartík Augustin	1884	Stará Ves
			Bartík Bohuslav	1889	Stará Ves
Ragoš František	1891	Stará Ves	Bartík Metoděj	1898	Stará Ves
Rygal Ludvík	1899	Stará Ves			
			Čada Josef	1895	Stará Ves
Sehnula Rudolf	1881	Podolí	Číhal František	1865	Stará Ves
Servus Ignác	1877	Stará Ves	Číhal František	1897	Stará Ves
Servus Jan	1880	Dobřčice			
Skácelík Augustin	1867	Stará Ves	Jurčík František	1897	Stará Ves
Skalický Antonín	1894	Stará Ves			
Sklenář Josef	1894	Stará Ves	Šámal Ladislav	1888	Stará Ves
Skřičík Klaudius	1879	Skržice	Šámal Bedřich	1890	Stará Ves
Slaměník Arnošt	1878	Beňov	Šámal Oldřich	1893	Stará Ves
Studýnka Stanislav	1894	Stará Ves	Šámal Josef	1893	Stará Ves
			Šámal František	1895	Stará Ves
Šigut Josef	1871	Čeladná	Šámal Otakar	1899	Stará Ves
Šiška František	1896	Stará Ves	Šiška Vincenc	1868	Stará Ves
Šiška Ignác	1865	Stará Ves			
Škubal Jan	1887	Stará Ves ?	Vajdíků Vincenc	1899	Stará Ves
Šťava František	1889	Stará Ves			
Štěpáník Josef	1887	Stará Ves	Zanáška Bohumil	1888	Stará Ves
Štěpáník Otto	1888	Stará Ves			
Tomeček Josef	1888	Stará Ves	Z 58 nedostupných dotazníků je 15 nahrazeno osobními vzpomínkami příbuzných a známých (viz v tomto sloupci výše) a zbývajících 43 ze 181 je patrně nenávratně ztraceno. Není však jisto, že dotazníků bylo skutečně vydáno 181.		
Tomeček Rudolf	1899	Stará Ves			
			O některých vojácích ze seznamu vlevo a na předchozí straně jsou v dalším textu uvedeny kratší noticky.		
Uherek Josef	1899	Stará Ves			
Uherek Metoděj	1891	Stará Ves			
Vajdák Josef	1893	Stará Ves			
Vajdíků Josef	1898	Stará Ves			
Vajdíků Vincenc	1871	Bravantice			
Vavruša Alois	1893	Kroměříž			
Vlach Jan	1879	Říkovice			
Vrána Alois	1881	Stará Ves			
Vrána Florián	1888	Stará Ves			
Vrána František	1876	Stará Ves			
Vrána Jan	1883	Stará Ves			
Vyjíždáček Klement	1875	Pavlov			
Zanáška František	1865	Stará Ves			
Zanáška František	1897	Stará Ves			
Zívala Narcis	1892	Stará Ves			

Účast ve světové válce občanů Staré Vsi

O některých vojácích ze Staré Vsi, jejichž dotazníky patrně již neexistují, máme jen velmi kusé informace, získané z dochovaných dokumentů, fotografií, lístků ze zajetí, které jsou bohužel nereprodukovatelné kvůli jejich velmi špatné kvalitě či z uchovaných vzpomínek pamětníků. Proto jsem se na toto místo pro 2. vydání kroniky rozhodl vložit jejich krátké medailonky, které jsme s paní Ing. Jaroslavou Odstrčilovou sestavili v roce 2018 do originální publikace. O některých vojácích se seznamu vlevo jsou v následujícím textu krátké noticky.

Bratři Bartíkovi byli strýci paní Odstrčilové, podklady pro ostatní vojáky sestavila paní Odstrčilová a o bratrech Šámalových se čtenář dozvěděl mnoho informací již v předchozím textu.

František Čala, nar. 14. 1. 1882 ve Všemíně, zemřel 7. 12. 1922 ve Staré Vsi
Vojenskou službu nastoupil 1. 10. 1915 v Olomouci u pěšího pluku č. 54 a po krátkém čase jako kovář byl propuštěn do civilu. Pochován je ve Staré Vsi.

František Číhal, nar. 17. 12. 1865 ve Staré Vsi č. 91
Sloužil buď u 54. pěšího pluku nebo u 13. zeměbranceckého pluku.

František Číhal, nar. 31. 7. 1897 ve Staré Vsi č. 91
Sloužil u 12. dragounského pluku, 5. eskadrony, II. oddílu. Tato 5. eskadrona byla v roce 1914 dislokována v Bzenci.

František Jurčík, nar. 2. 3. 1887 ve Staré Vsi č. 43
Byl příslušníkem 54. pěšího pluku nebo 13. zeměbranceckého pluku. Nejpozději od podzimu 1916 byl v ruském zajetí.

Augustin Procházka, nar. 30. 1. 1883, Stará Ves, zemřel v r. 1956 ve Staré Vsi
Viz také Dotazník. Pochován je ve Staré Vsi.

Jan Servus, nar. 20. 5. 1880, Dobřčice, zemřel 16. 4. 1950 ve Staré Vsi
Viz také Dotazník. Pochován je ve Staré Vsi.

Vincenc Šiška, nar. 20. 7. 1868, Stará Ves č. 34, zemřel 16. 9. 1917, Zamość, Polsko

Konal základní vojenskou službu u pěšího pluku č. 54 v Olomouci. V roce 1914 mu bylo 46 let, první mobilizační vyhlášky se na něj nevztahovaly. Odveden byl až v únoru 1916 na ruskou frontu, sloužil upekařů nejdříve v Krakově, pak ve Lvově, potom severně od Lvova v Radziechówě, kde onemocněl úplavicí. Jako nemocný byl převezen do Zamośće, kde 16. 9. 1917 zemřel a kde je patrně také pochován.

Účast ve světové válce občanů Staré Vsi

Jan Vlach, nar. 29. 8. 1879, Říkovice, zemřel 1941

Viz také Dotazník. Učitel ve Staré Vsi od 1. 9. 1898 do 1. 11. 1919.

Od září 1916 do 1. 11. 1919 zatímní správce školy (řídící učitel).

Poté obecná škola Lýsky, dnes Přerov IX (zdroj Vlastivěda moravská, Přerovský okres, 1927)

Alois Vrána, nar. 25. 2. 1881, Stará Ves č. 13, zemřel ve Staré Vsi v únoru 1945

Viz také Dotazník. Pochován je ve Staré Vsi.

Ing. Florián (Květoslav) Vrána, nar. 10. 5. 1888, Stará Ves č. 13, zemřel 24. 2. 1982 ve Staré Vsi.

Byl absolventem Střední hospodářské školy v Přerově. Po maturitě pracoval nějaký čas v rolnické mlékárně ve Staré Vsi. V roce 1908 sloužil v c. k. rakouské armádě u pevnostního dělostřelectva v Krakově (203 mm houfnice). Po ukončení vojenské služby v roce 1913 nastoupil do 1. ročníku lesnické fakulty v Halle an der Salle v tehdejší Prusku.

Po vypuknutí 1. světové války byl povolán na italskou frontu, kde sloužil u minometné baterie v Alpách. Po skončení války přišel domů jako nadporučík. Krátce se léčil v kroměřížské nemocnici a pak odešel studovat na pražskou techniku, lesnickou fakultu v Praze - Dejvicích.

V roce 1925 dokončil studium a pak působil na lesnické fakultě v Praze jako profesor. Přednášel technické předměty - Úprava lesních cest, Hrazení bystřín.

Byl ženatý s Boženou, rozenou Běhalovou; její matka měla pronajatou obecní hospodu ve Staré Vsi. Děti neměli.

V závěru druhé světové války při osvobozování Prahy byl na pražských barikádách v hodnosti štábního kapitána.

Po odchodu do důchodu žil střídavě v Praze a ve Staré Vsi. Ing. Květoslav Vrána byl profesorem Českého vysokého učení technického v Praze a vrchním radou v. v.. Až do své smrti si zachoval „zdravý rozum“, rád chodil na besedy ke svým příbuzným a známým. Zemřel 24. února 1982 ve věku nedožitých 94 let a je pochován na hřbitově ve Staré Vsi.

František Vrána, nar. 10. 2. 1876, Stará Ves č. 13, zemřel 30. 1. 1928

Starší bratr Květoslava Vrány. Podle vyprávění otce Ing. Vladimíra Darebníčka (Stará Ves č. 15) onemocněl „španělskou chřipkou“. Pamatoval si, jak v letních měsících při pěkném počasí lehával na zahradě, zřejmě z důvodu nemoci nemohl mnoho pracovat v hospodářství. Pochován je ve Staré Vsi.

Účast ve světové válce občanů Staré Vsi

Jan Vrána, nar. 8. 5. 1883, Stará Ves č. 13, padl roku 1915

Jan Vrána byl dalším sourozencem z rodu Vránů ze Staré Vsi č. 13.

Vystudoval farmacii v Praze a působil jako lékárník. Při vypuknutí světové války nastoupil do armády - působil zde jeden rok a v roce 1915 padl u Soluně v Makedonii jako poručík královské srbské armády. Na staroveském hřbitově na hrobě rodiny Vránů měl pouze pamětní desku.

MUDr. Bohumil Zanáška, nar. 18. 11. 1888 ve Staré Vsi č. 64, zemřel snad 1918.

Studoval gymnázium ve Valašském Meziříčí a poté lékařskou fakultu v Praze. Byl spolužákem Ing. Květoslava Vrány.

Jako lékař určitě působil na frontě a získal bohaté zkušenosti z oboru chirurgie při léčení četných zranění. Údajně měl onemocnět tuberkulózou a léčit se v sanatoriu v Pasekách u Šternberka. Kde a za jakých okolností zemřel, dnes již nevíme. Dle vzpomínek Ing. Květoslava Vrány dr. Zanáška zemřel v r. 1918 na jaře, když kvetly hrušně.

Asi měsíc před smrtí věnoval knihu od Gustava Frenssena, román Jorn Uhl, Anežce Darebničkové, rozené Vránové, stařence Ing. Vladimíra Darebnička. Kniha s věnováním se dochovala. Věnování má znění: Slečně Anežce Vránové za její přátelství a ochotu daruje na památku MUDr. Zanáška Bohumil. St. Ves, 3. dubna 1918.

Jako lékař věděl, pokud měl tuberkulózu, jaká je prognóza jeho nemoci.

František Zanáška, nar. 2. 1. 1897, Stará Ves č. 32

Byl absolventem gymnázia v Přerově, pak profesorem na gymnáziu. Po 1. světové válce působil na východním Slovensku v Michalovcích a asi po 10 letech byl přeložen na gymnázium do Prostějova. Ve volných chvílích se tento nadaný malíř bavil malováním obrazů. Měl dvě dcery. Zemřel v 70. letech 20. století, pochován je v Brně.

Narcis Zívala, nar. 4. 8. 1892, Stará Ves č. 150

Viz také Dotazník. Raněn na italské frontě. Vrátil se domů a pracoval jako zedník. V roce 1958 u Darebničků omíтал zdi kůlny a při svačině vyprávěl o svém zranění ve válce. Přes pracovní kalhoty bylo možno v noze nad kolenem nahmatat uvízlou střelu.

Účast ve světové válce občanů Staré Vsi

Richard Vajdík 19. 10. 1896 - 27. 9. 1947

Richard Vajdík se narodil ve Staré Vsi číslo 18. Jeho otec Vincenc byl šafářem v zemském statku a Richard byl nejstarším z jeho čtyř synů. Po obecné škole ve Staré Vsi a měšťanské škole studoval na c. k. gymnasiu v Přerově, odkud v roce 1913 ve 4. ročníku odešel, byť způsobilý k postupu do dalšího ročníku. Dne 4. července 1913 mu bylo vystaveno vysvědčení a obdržel klausuli na odchodnou.

Není známo, zdali pokračoval ve studiu na některé jiné škole, patrně nikoliv. V archivu Vojenského historického ústavu, v Záznamu vojáka (legionáře) je uvedena jeho poslední hodnost v rakousko - uherské armádě jako „jednorochní dobrovolník“. Lze tedy předpokládat, že v souladu s tehdejšími požadavky armády na vzdělání nastoupil Richard Vajdík 1. října 1913 k rakousko - uherské armádě coby jednorochní dobrovolník. Jeho povinná vojenská služba tak měla trvat pouze jeden rok a po dalších vojenských cvičeních a úspěšných zkouškách by jej čekala kariéra záložního poddůstojníka, výjimečně i důstojníka.

Avšak počátek světové války vše změnil. Při mobilizaci narukoval do Olomouce k 13. zeměbranckému pluku, a záhy byl poslán na ruskou frontu. Dne 3. 9. 1915 byl u Dubna zajat. Do legií Richard Vajdík vstoupil 15. 12. 1917 v Moskvě a byl zařazen k útvaru, který se později stal součástí 2. jízdního pluku, jenž vznikl

v Tjumeni dne 4. 10. 1918 ze samostatných jízdních eskadron a skupin československých jednotek na Sibiři. Od počátku byl tento pluk součástí 2. československé střelecké divize jako průzkumná jednotka, účastnil se ochrany magistrály, bojů o Krasnojarsk a Kungur, potlačoval bolševické povstání v Tjumeni.

Dne 13. června 1919 byl ve městě Barnaul Richard Vajdík ustanoven a povýšen (zpětně od května 1919) na šikovatele (feldwebel, stále ještě poddůstojnická hodnost, ale vyšší než četař).

Na jaře 1920 byl pluk soustředěn ve Vladivostoku a 24. 5. 1920 odplul lodí Sherman do Československa (ve skutečnosti Sheridan 28. 5. 1920 - pozn. autorů). Do nové posádky v Olomouci pluk dorazil přes Manilu, Singapur, Colombo a Terst dne 9. července 1920.

Účast ve světové válce občanů Staré Vsi

Činnost v legiích ukončil Richard Vajdík 9. 7. 1920 ve 2. jízdním pluku v hodnosti šikovatele. Byl vyznamenán Řádem M. R. Štefánika 2. kategorie (patrně při příležitosti slavnostního nalodění a vyplutí z Vladivostoku). Do zálohy byl vyrazen 15. 12. 1920 v hodnosti poručíka.

V době mezi světovými válkami působil jako berní úředník v Mukačevu na Podkarpatské Rusi.

Dne 25. září 1938 byl prezentován k činné službě za mobilizace v době mnichovské krize coby kapitán náhradní korouhve dragounského pluku č. 11 krále Carola II. rumunského v Bratislavě. Z činné služby byl propuštěn v důsledku demobilizace v Hlohovci 15. 11. 1938.

Nejpozději v polovině 30. let 20. století a poté po 2. světové válce byl vrchním berním tajemníkem v Přerově, kde žil až do své smrti. Pochován je na staro-
veském hřbitově v rodinné hrobce rodiny Kuželovy, z níž pocházela jeho manželka Milada.

	ČESKOSLOVENSKÁ OBEC LEGIONÁŘSKÁ Ústředí ústřední československého národního odboje z let 1914-1919
LEGITIMACE	
číslo 6616	
Ruského legionáře (podle zákona číslo 482)	
Příjmení: Richard	
Jméno: V a j d í k	
Datum a místo narození: 19.X. 1896	Stará Ves u Přerova
Bydliště: Přerov, Čapka Dra- lovského 9	
Povolání: berní úředník	
Je členem od: 1.VIII.1921	
V jednotě: Přerov	
Je legionářem ruským	
Podle dokladu: 46497	

Zpracováno
s pomocí informací:
[http://rodinnivalecnici
.webnode.cz](http://rodinnivalecnici.webnode.cz)

Vincenc Vajdík 21. 1. 1899 - 24. 5. 1925

Vincenc Vajdík se narodil ve Staré Vsi číslo 18 jako třetí chlapec v rodině Vincence Vajdíka, šafáře v zemském statku. Na jaře 1910 vykonal přijímací zkoušky na přerovském gymnáziu, zde pak studoval. Nebydlel v Přerově, ale denně jezdil ze Staré Vsi, nejdříve pěšky na nádraží do Říkovic, dále pak vlakem a večer stejnou cestou domů.

Z almanachu vydaného ke stoletému výročí českého gymnasia v Přerově v roce 1970 je vybrána vzpomínka univerzitního prof. dr. Otakara Odložilíka z Kostelce u Holešova, který v Přerově v letech 1910 - 1914 rovněž studoval:

„S přáteli z gymnázia jsme nastoupili vojenskou službu u c. k. pěšího pluku č. 54.

Účast ve světové válce občanů Staré Vsi

Přihlásili jsme se tam dobrovolně, abychom nemuseli daleko za náhradními tělesy moravských pluků, která byla přenesena do rozmanitých míst buď na rakouské, nebo uherské straně. Dokud jsme byli v Pavlovicích a v důstojnické škole v Opavě, připadalo nám to, jak bychom chodili dále do školy. Ale hned po Novém roce 1918 přišlo rozptýlení k útvarům, které odcházely na frontu. S některými kamarády ze školy a z vojny jsem se už nikdy nesetkal.“

„Vincenc Vajdík se s námi nepřihlásil k 54. pluku, nýbrž sloužil u některého jiného polského útvaru. Ztratil se mi z dohledu na hodnou chvíli. Setkali jsme se až v Praze v druhém roce mých univerzitních studií. A jaké to bylo setkání! Z Vincence se stal Čeněk a místo prostých šatů, na které jsme byli zvyklí ze školy, nosil novou italskou uniformu. Byl totiž na podzim 1918 na Piavě a dostal se do italského zajetí s jinými jednotkami, které italské vojsko obklopilo, když se za politického rozkladu monarchie dostala do zmatku i vojenská moc. Strávili jsme několik dní na procházkách po Praze, vyprávěli jsme si navzájem, co jsme zažili za vojenské služby, těšili jsme se, že budeme pohromadě aspoň do konce universitních studií. V tomto druhém období bylo naše přátelství daleko srdečnější, než když jsme chodili do gymnázia.

Čeněk se dal zapsat na matematiku a fyziku a přestěhoval se do bytu, ve kterém jsem od podzimu 1919 bydlel s Antonínem Bělařem a Václavem Pešákem. Navenek bylo všecko v pořádku. Vajdíka a Bělař chodili do ústavů na Karlově, my s Pešákem do Klementina a jiných poslucháren v té oblasti. Čeněk často vyprávěl o životě v táborech, kam je Italové umístili, nechráněných před dotěrným chladem a nepohodou první zimy po válce, o čekání na jídlo nebo jiné věci, o dlouhé chvíli, která vysilovala snad ještě více než tělesné nepohodlí. Mísil do řeči italská slova a občas si notoval písničku, kterou tam pochytil. Kdo by byl těm opožděným nářkům věnoval víc než shovívavou pozornost. Bylo pozdě, když jsem si uvědomil, že nejspíše za té šedivé a neutěšené zimy se nepozorovaně v jeho soustavě zahrnul kaz, který se rozmáhal, protože nebyl včas vyčištěn, a který způsobil nečekaný konec.

Na jaře 1925 jsem sloužil druhý rok v archivu ministerstva vnitra a připravoval se na habilitaci na Karlově universitě. Doma jsem měl otce, ochromeného prvním záchvatem mrtvice. Hleděl jsem za ním odskočit, kdykoli se naskytla příležitost. Jel jsem na Moravu v sobotu 23. května a cestou z Říkovic jsem se zastavil ve dvoře u Vajdíků. Poseděli jsme chvíli a potom se Čeněk rozhodl, že mne půjde vyprovodit aspoň k hranečníku, který stál u silnice a ukazoval, kde končil přerovský a začínal holešovský okres. Mluvili jsme o tom i o onom, jak to bývá mezi starými přáteli, když se sejdou po delším odloučení. Až když jsme se rozešli, padla na mne úzkost. Uvědomil jsem si, že přítelovy oči měly podivný lesk a že při řeči byl roztěkaný a přeskakoval z věci na věc.

Nepamatuji se už, od koho jsem se dozvěděl, že to sobotní odpoledne, když se podél silnice zleva i zprava zelenalo obilí, jsem šel s Čeněkem Vajdíkem naposled. V neděli odpoledne zůstal na chvíli doma sám a výstřel z pušky, ne dost pečlivě schované, přetrhl nit jeho života.“

Vincenc Vajdík zemřel 24. května 1925, pochován je ve Staré Vsi. Jak je uvedeno na pomníku, byl profesorem vyššího státního gymnasia v Kyjově.

Účast ve světové válce občanů Staré Vsi

Bratři Bartíkovi

V domě číslo 59 ve Staré Vsi bydleli manželé Josef Bartík, (3. 4. 1853 - 9. 11. 1920) a Filomena, rozená Netopilová (28. 2. 1864 - 30. 4. 1966), společně se svými dvěma dcerami a čtyřmi syny, kterým se rovněž nevyhnuly útrapy světové války.

V roce 1914 bylo jejich hospodářství poměrně velké, obnášelo 18 hektarů. Na počátku války měli ve chlévech pět krav, tři jalovice, dva voly, jednoho koně, jedno hříbě, dvě prasata, kozu a tři kůzlata.

Po narukování tří synů zůstal na veškerou práci 61letý hospodář se svojí 50letou manželkou, 16letým synem a 23letou dcerou. Postupně k nim na práci přicházeli čeledíni a dívky. Bylo to však většinou na krátkou dobu a jen málokterý byl dosti pracovitý a spolehlivý. Ani v obci nebyli k dispozici muži, pracovníci pro zemědělské práce.

Po žních měli sice obilí či brambory, museli však úřady žádat o ponechání části pro vlastní potřebu - potravu, krmení, základ pro nové osevy. Úřady prováděly kontroly a úředníci, kteří je prováděli, přicházeli často s četníkem. Hospodáři dostávali příkazy k odevzdání, v roce 1917 až 35 % úrody.

Na konci války, v roce 1918, byla situace již velmi tíživá. Bartíkovi museli pro potřeby v obci odevzdat část zásob obilí pro výživu 8 osob. Přesto však v červenci 1918 přijali do opatrování přes prázdniny devítiletou dívku z chudobné rodiny z Prahy.

Fotografie z roku 1960, z oslavy 96. narozenin Filomeny Bartíkové, roz. Netopilové (nar. 28. 2. 1864) zleva František Bartík, Bohuslav Bartík, Filomena Bartíková, Augustin Bartík a Metoděj Bartík

Účast ve světové válce občanů Staré Vsi

Bartík Augustin, nar. 20. 7. 1884 ve Staré Vsi, zemřel 20. 6. 1962 ve Staré Vsi, kde je také pochován.

Do války narukoval 16. 6. 1915 do Olomouce, byl převelen na ruskou frontu. Dne 10. 6. 1916 byl zajat, dostal se k Sarabusu (dnes Gvarduskoje, severně od Simferopolu) na Krymu. Dne 2. 7. 1916 od něj přišel první lístek, následně pak 29. 3. 1917 a poté 21. 6. 1917. Jako zajatec byl ve mlýně a zemědělském hospodářství. Vzpomínával na jejich tehdy velmi zastaralé nářadí a ohromně vzdálená pole.

Domů přišel 19. 6. 1918 pěšky z Přerova. Cestoval z Uher přes Prahu a Olomouc.

V r. 1919 se oženil s Anastázií Mikulíkovou z Blazic a ve stejném roce převzal po rodičích hospodářství ve Staré Vsi č. 59. Rodiče Josef a Filomena odešli na výminek do č. 22.

Augustin Bartík s Anastázií vychovali pět dětí: dcery Vlastu, Bohumilu, Marii, Elišku a syna Františka. Pracovali celý život v zemědělství. Nejdříve soukromě hospodařili a pak v zemědělském družstvu. Augustin jezdil s koňmi při nejrůznějších činnostech až do svých 75 let, Anastazie se starala o dobytek a zahradu.

Augustin Bartík
výřez z rodinné fotografie
ze dne 4. 3. 1961

Bartík Bohuslav, nar. 5. 8. 1889 ve Staré Vsi, zemřel v r. 1975 v Přerově

V letech 1901 - 1905 navštěvoval přerovské gymnázium. Ve 2. pololetí čtvrtého studijního roku studium zde ukončil a dokončil jej na gymnáziu ve Valašském Meziříčí.

Po začátku války narukoval na italskou frontu. Na fotografii vzadu je uvedeno, že v době 7. 9. 1915 - 27. 11. 1917 byl v jižních Tyrolích.

V roce 1917 byl povýšen do hodnosti nadporučíka, lze tedy předpokládat současně s nástupem vojenské služby (1909 nebo 1910) počátek jeho vojenské kariéry (patrně jako jednoroční dobrovolník).

V zápisníku jeho otce Josefa Bartíka je uvedeno datum 4. 11. 1918 jako Bohuslavův návrat domů.

Od 9. 12. 1918 pracoval jako ekonomický pracovník v přerovském pivovaru až do odchodu do důchodu.

V roce 1919 se oženil s Marií Běhalovou ze Staré Vsi. Vychovali spolu tři děti, syny Zdeňka a Miroslava a dceru Marii.

Pochován je v Přerově.

nadporučík
Bohuslav Bartík

Účast ve světové válce občanů Staré Vsi

František Bartík
Fotografie převzata
z www.legie100.com

Bartík František, nar. 9. 3. 1895 ve Staré Vsi, zemřel 1. 9. 1994 v Kroměříži

Do obecné školy chodil František Bartík ve Staré Vsi, pak navštěvoval reálku v Kroměříži a vyšší průmyslovou školu v Brně. Zde maturoval 3. 3. 1915 a už 15. 3. 1915 narukoval do Olomouce k 54. pěšímu pluku. V květnu 1915 byl přeložen k 13. zeměbranec-kému pěšímu pluku do Nového Jičína. V září 1915 byl celý pluk odeslán na ruskou frontu do Haliče. Jeho vzpomínky zaznamenali jeho synovci v létě roku 1994 na magnetofon a později je přepsala paní Jaroslava Odstrčilová. Povídání Františka Bartíka je místy špatně srozumitelné, proto jsou přepsány jen útržky.

Možná, že zde budou některé nepřesnosti, pokud se týče místa a časového určení, dobře jsou jistě zapsány jeho osobní pocity coby účastníka a francouzského legionáře.

S manželkou Marií žili v Kroměříži, vychovali dva syny, Lubomíra a Jiřího. Není známo, kde František Bartík pracoval, snad byl úředníkem na dráze.

Pan František Bartík zemřel 1. září 1994, do sta roků mu chyběl půlrok. Při jeho pohřbu mu vzdali čest zástupci obce legionářské i kroměřížské vojenské posádky.

A teď už z jeho vzpomínek:

“Na frontu jsme přijeli večer, bylo teplo, na poli ještě byly snopy obilí. Kopali jsme si zákopy, asi tak metr hluboké. Měl jsem se dobře, obyčejní vojáci se měli lépe než šarže.

Sluníčko svítilo, teplo bylo, já jsem usnul. A najednou: „Davaj!“ . Rusi.

Vzal jsem ruksak, plátěný batoh, v něm prádlo. Já jsem měl plášť, takový dlouhý, veliký (byl zajat 7. 9. 1915 u obce Tarnopol).

Z Haliče jsme šli pěšky do Kijeva. Dostávali jsme čaj a suchary, v poledne polívku a kašu. Kašu vařili ve velikém kotli. Dali ji na dřevěnou misu, vždy pro deset lidí.

Šli jsme měsíc z fronty do Kijeva, do lágru. Ten byl ohraničený vysokým plotem. V kuchyni jsme dostali chleba, víc nic. Do rána byl mráz, kolem byla cholera, já nic. Zemřelo moc lidí, bylo nás tam moc lidí, tisíc. Němci, Turci, různí. Čechů bylo pár, snad deset. Bylo taky moc vší. Dělalý se boláky ze zažraných vší. Blecha skáče, tu chytíš, ale vší jen lezou.

V lágru jsem byl týden, čtrnáct dní, nebylo to špatné. Mohli jsme se vykoupat teplou vodou. Pak další lágr ve vesnici. Deset Čechů a sto Rumunů,

Účast ve světové válce občanů Staré Vsi

cikáni, němečtí, čeští, rakouští vojáci. Někteří si udělali housle ze dřeva, hráli čardáš. V sednici byla pec, na ohni se vařila polévka a kaša, topilo se dřevem.

Pak jsme šli na sever do archangelské gubernie. Kolem polárního kruhu. Deset Čechů - průvodčí, učitel, dělník, příručí, Oblékli na nás kabát z ovčí kůže, teplé válenky z tlusté kůže, aby nám nebyla zima. Bylo minus 25 °C. Každý den jsme šli asi hodinu. Minus 30 °C byla normální teplota, při minus 40 °C jsme ven nešli. Dostali jsme za úkol chystat dřevo. Museli jsme každý nařezat tři metry, poštipat. Vysoký stromy jsme řezali na metrový kusy, byly to duby.

Byli jsme tam u takové stanice, opravovali jsme dráhu. Tam jsem byl měsíc, dva, nařezali jsme hodně dřeva. Někteří se zabili pádem stromů. V létě komárů tam bylo, čmeláci, sršni. V létě taky moc blech. Přišli jsme, udělali oheň a komáři nekousali. Dělali jsme devět metrů, rozštíпали kmeny, nařezali. Já jsem měl pořád sílu. Jak jsem to mohl vydržet?

V září 1917 jsme jeli do Moskvy, tam jsme byli pár dní a jeli do Polska, do Žitomiru. V Kijevě sestavovali transport do Francie. Nejdřív vlakem do Archangelska, lodí do Anglie, z Anglie do Francie do Cognacu.

Bylo nás pět ve stanu, tam jsme pili čaj s mlíkem, polívka ne, celý brambory.

Navštívili jsme místo, kde byli pochovaní angličtí králi. Sto důstojníků rakouských zpívalo v chrámu. V Anglii mají rádi zpívání při pochodu. Ve Francii zpívají pomály, my máme tak střední.

Tam jsme byli týdeň, pak na loď. Na lodi nás bylo asi tisíc vojska, mělo to tři paluby, celá dopravní loď.

Tam to bylo dobrý, ale nemohl jsem jest', mořská nemoc byla hrozná. Dolů z lodi byl pohled do vody jako ze třetího patra. Honily nás ponorky, ale nepotopily nás. Přistáli jsme v Newcastle ve Skotsku. Tam jsme byli týdeň a pak Le Havre, po týdně do Cognacu. Nás vedl kapitán Husák, plukovník anglický. Tam jsme byli 30 dní.

Nejlepší rakouští vojáci byli Češi. Francouzi k nám neměli důvěru, protože jsme přišli z Ruska, kde byli bolševici. Až časem jsme se spřátelili, chodila za náma děvčata, zpívali jsme.

Až přišel rozkaz jít na frontu – Alsasko, Stuttgart. Byli tam Rumuni - do Cognacu přišli z Itálie, z Rumunska a z Ameriky Slováci.

21. pluk byl udělaný z Rumunů, Italů, naši, z Ruska a Ameriky Slováci. Jeli jsme na frontu do Alsaska - Lotrinska. Bojovali jsme u Terronu, u kanálu a městečka Vouziers. (20. 10. 1918). První prapor přešel přes hráz průplavu (kanálu). Tam jsme byli na druhé deň a stříleli. Přešli jsme na druhou stranu a najednou začali pálit. Hodně nás tehdy padlo.

Účast ve světové válce občanů Staré Vsi

Přišli jsme za vesnici a tam jsem si udělal lopatou takový zákop. Taky jsme stříleli. Na pušku se dal nástavec, na něj granát, střílelo se a letělo to. Plynový granát letěl až sto metrů, já jsem nestřílel třeba granátama. Padlo nás tam hodně. Já jsem nebyl zraněný ani nemocný. To je zvláštní. Dostal jsem „krticu“ pod koleno. Večer se chodili projít, já nemohl, protože jsem měl tu krticu. V noci bylo ticho.

Dostali jsme kvalitní červený víno, dva litry, taky čtvrt litra kořalky, dala se ohřívat.

28. října jsme byli na frontě, když přišla revoluce a 30. října jsme šli domů. Já jsem šel dřív, sám, přes deň. Poněvadž 31. 10. se bojovalo, bombardovali tam (oficiálně začalo platit příměří až 11. 11. 1918 v 11 hodin - poznámka autorů).

Soustředili celý pluk ve městě – mám to napsaný, mám i fotočku a dopisy, co jsem psal z Ruska. Byla cenzura. Psal jsem z Francie, z lágru. Kde to asi skončilo??? Kam to Luboš uložil??? Každý dostal číslo, kdyby padl, aby napsali domů.

V prosinci jsem se vracel na frontu. Z tamotád' do Itálie, do Padovy do lágru, pak přes Rakousko, Linec do Českých Budějovic, poprvé do Československa. Pátého ledna jsem byl na Žižkově v kasárnách.

A najednou jsme jeli do Bohumína proti Polákům. Poláci začali obsazovat Těšínsko. Ještě tam pár našich padlo, bohužel (tzv. sedmidenní válka o Těšínsko - pozn. autorů). Zpátky jsem šel v březnu 1919.”

František Bartík začal válku v Haliči v Polsku, skončil taky v Polsku. Byl demobilizován 20. 10. 1920. Domů přijel v uniformě francouzského legionáře, v hodnosti četaře. Nešel do vojenských škol, nechtěl být „šarže“, byl antimilitarista.

Poznámka - vzpomínky Františka Bartíka jsou součástí jeho dotazníku.

Na závěr vyprávění Františka Bartíka přikládáme ještě pár slov ze zápisníku jeho otce Josefa Bartíka (3. 4. 1853 - 9. 11. 1920):

“Frantik přijel dom 26. 2. 1919 po čtyřech letech na pět dní, zdrav a vesel. 3. 3. 1919 v noci zase musel odjet do Ostravy, neb Těšínsko muselo a bylo vyklizeno na rozkaz z Paříže. Škoda z toho veliká! Ale ještě je naděje. 23. 4. 1919 přijel na pár dní před svátky, na zelený čtvrtek musel zas do Prahy. 5. 5. 1919 odjel do Brna - 21. pluk, 6. rota.”

Účast ve světové válce občanů Staré Vsi

Bartík Metoděj, nar. 9. 7. 1898 ve Staré Vsi, zemřel 29. 12. 1990 ve Staré Vsi, kde je i pochován.

Do války Metoděj Bartík rukoval 28. 4. 1916, tedy v necelých 18 letech.

Život prožil ve Staré Vsi. Pracoval v zemském statku, v ovocném sadě, na poli, později jako skladník. Žil v domku se svojí matičkou Filomenou, která se dožila 102 roků, 2 měsíců a 2 dnů. Byla poutem pro celou rodinu, která se scházela každý rok v únoru při jejich narozeninách.

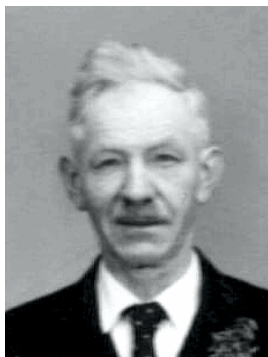
Cestu na frontu popsal v dopisu rodičům ze dne 15. 7. 1916:

Opava 15. 7. 1916

Drazí rodiče!

Srdečně Vás pozdravuji a sděluji Vám, že se mám ještě dosti dobře a jsem zdrav. Z Olomouce jsem se dostal sem dobře. Vyjeli jsme o 7 h. Myslil jsem, že pojedem na Přerov, že se tam sejdu se známým, ale my jsme jeli na Krnov. Krajina, přes kterou jsme jeli, byla velmi krásná. Lesy pěkné, skály a potoky. Také jsme jeli přes 4 tunely, přes každý jsme jeli asi minutu. Dráha vedla na úbočí, takže bylo vidět do údolí, jak potoky tekou.

Chci Vám toho napsati co nejvíce, ale nijak to nemohu napsati. Tak je mě jaksi divno. Hlava bolívá, zdravý myslím nebudu, až doma, jestli Bůh dá. Tak rád bych

Metoděj Bartík
výřez z rodinné fotografie
ze dne 4. 3. 1961

Vám teď pomáhal, ale musím býti tady. Dovolenu jestli dostanu, nevím. V úterý jdu k raportu o dovolenu, jestli to půjde bez žádosti. Aspoň na měsíc kdybych dostal, přece bych Vám pomohl něco. Kdybych snad nedostal, tak ještě napíši. Jak dostanete tento dopis, tak hned na druhý den napište žádost, dejte potvrditi na hejtmanství a u četníků a pošlete na tuto adresu: Bartík Metoděj K. k. Landw. Inf, Reg, Nr. 15. 1. Ersatz Komp. 4. Zug, Albrecht Kaserne. Troppau, Opava. Žádost titulujte na C. k. Zeměbr. pěší pluk čís. 15, Opava.

Každou chvíli myslím na Vás, co děláváte a těším se na shledanou. Co se mnou přišli z Olomouce, tak ti se hlásí k marškompanii a dostanou 8 dní dovolenu. Jak budu vidět, že nedostanu nic, tak to udělám také tak. Je to stejné - teď nebo za týden. Co děláváte? Již sečete rýž?

Mašinu máte nachystanou na sečení? Odpíšte hned!! Již se těším! Tak tu žádost napište hned, jak toto dostanete. Odpoledne to napíšete a na druhý den do Přerova potvrditi. Můžete to poslati hned z tamodsud rekomando, ať se to neztratí. Z novin snad víte, jak se žádost píše a co se s ní dělá. Mějte se dobře. Pozdravujte Běhalovy, Břet'u, Frantinu a všechny známé.

S pozdravem Váš syn Metoděj.

Účast ve světové válce občanů Staré Vsi

Jak uvádíme výše, do dnešních dnů se uchoval „diář“ Josefa Bartíka, nar. 1853, otce uvedených bratrů, z let 1915 až 1919. Nabízíme z něj několik zajímavých zápisů:

Za války se při práci v hospodářství střídali němečtí zajatci jako pacholci a také „dívky“, např. z Haliče. Přišel také mladík z Valašského Meziříčí. Zůstal asi tři týdny a šel dále. Zde ho chytili při krádeži a zjistilo se, že kradl i u Bartíků.

Rok 1918 MÍR!!!

V neděli 10. 2. 1918 o 2. hod. v noci podepsán mír s Ukrajinskou republikou. Odpoledne ohlásil dp. f. Kvapil. Budiž jméno P. pochváleno!!!

12. 2. 1918 v úterý pak ostatní Rusko ohlásilo konec války s námi a vojsko bude posláno hned, jakož i zajatci budou domů vypraveni. Radostná událost pro nás i pro všechny!

Od Gusty přišel lístek na popeleční středu psaný, že se brzy shledáme. Psal o prádlo a fajku. Brzo jsme to poslali, ale bohužel přišlo to 10. května nazpět všecko, fajka, cviboch nezkažený, velice dobrý. P. Bůh ví, proč to nedostal. Ubohý, jak by byl rád, jak by si pochutnal. P. Bohu poručeno.

7. 5. 1918 Podepsán v Bukurešti mír s Rumunskem. Budiž P. Bohu díky!

28. 5. 1918 Přišla od Augustina zpráva, že je živ a zdrav a vrací se do Rakouska.

16. 6. 1918 Byla za ním Hedvika (jeho sestra) v Olomouci.

Ve středu 19. 6. 1918 šťastně se vrátil dom. Bohudíky.

28. 10. 1918 Vyhlášena samostatnost. Díky P. Bohu - radost všeobecná.

1. 11. 1918 Na vše svatě se zpívalo před požehnáním „Bože chváľ Tebe!“ na ukončení říjnové pobožnosti. Po požehnání pak „Svatý Václave, vojvodo české země!“ jeden verš. Lidi však nepovstali, jen dp. farář Kvapil a čtyři ministranti, ale pak p. uč. Vlach spustil na varhanech hymnu národní českomoravskou „Kde domov můj“. Tu hned všeci povstali a radostným pohnutým hlasem zpívali, plesali, neb to bylo ponejprv, co tato píseň národní byla zpívána v kostele, neb dp. f. oznámil z kazatelny, že v pondělí 28. října byl prohlášen samostatný náš československý stát a že se zazpívá na poděkování P. Bohu píseň svatováclavská. P. uč. Vlach přidal hymnu naši - Kde domov můj - i zpívána dojemně, velebně - já skoro nemohl pro dojem - skoro bych radostí i plakal!!!

Budiž jméno Boží pochváleno. Pán Bůh zaplať! A dejž by i nadále nám to k dobru sloužilo, k všeobecnému pokoji a štěstí našeho milého národu!!!

Učitelovy děti
Otakar Šámal OŠ1